

Primo Levi

Italskému básníkovi a prozaikovi byl dedikován 11. ročník Festivalu.

Narodil se 31. července roku 1919 v Turíně. Po dokončení gymnázia se zapsal na Fakultu přírodních věd Turínské univerzity. Studium chemie mu již po roce znemožnilo vydání rasových zákonů a jeho židovský původ mu v dalších letech značně ztížil působení na univerzitě. Přes tyto překážky studium dokončil, avšak formule na diplomu „židovská rasa“ mu byla trpkou připomínkou.

Ve čtyřicátém druhém roce odešel do Milána, kde pracoval jako chemik. Po obsazení Itálie Němci se aktivně zapojil do partyzánského hnutí, již v prosinci roku 1943 byl ale fašisty zajat a převezen do tábora ve Fossoli, o dva roky později transportován do pracovního tábora Monowitz. Před smrtí jej zřejmě zachránili jeho odborné znalosti, kterých nacisté v táborech využívali. Vězněn byl až do roku 1945, do doby, než byl tábor osvobozen ruskou armádou.

Po návratu do Itálie si našel místo jako chemik v soukromé firmě a začal se soustavně věnovat literární činnosti. Tvůrčí práce Levimu částečně umožnila vyrovnat se s prožitými hrůzami, snažil se apelovat na nebezpečnost antisemitismu a nedopustit zapomenutí lidských strastí. Ve svých 68 letech spáchal Levi sebevraždu.

Leviho románová tvorba se nese právě v duchu vzpomínek na zlo páchané za války, stejně jako Leviho debut *Je-li toto člověk*, který napsal ihned po návratu do Itálie a v němž předkládá svědectví o životě v koncentračních táborech o každodenním boji o přežití a snaze udržet si lidskou důstojnost.

Tématu pronásledování Židů autor věnoval i další romány, v roce 1982 vydaný *Kdy ne-li teď?* či psychologický román-esej *Potopení a záchránění* (1986). Kromě románů je Levi autorem i několika povídkových souborů; k nejznámějším patří *Přírodopisy* vydané v roce 1967, *Formální chyba* (1971) a snad nejúspěšnější sbírka *Prvky života* (1975) a poezie; jeho básnická sbírka *Brémská krčma* (1975) i další sbírka *V nejisté hodině* (1984) byla kritikou i čtenáři vřele přijata. Zásadní místo v Leviho tvorbě zastává kniha *Hledání kořenů* (1981), která je osobním výběrem, ve kterém autor zmiňuje spisovatele a filozofy, jenž mu byli inspiračním zdrojem.

Ačkoli Levi zažil trýzně vyhlazovacích táborů na vlastní kůži, ve své tvorbě se nesnažil soudit, ale naopak usiloval o naleznutí širší příčiny veškerých válečných hrůz a kladl si otázky týkající se morálních zábran a svědomí.